

SÄÄKSISÄÄTIÖN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2001

1. Yleistä

Säätiön kahdestoista toimintavuosi muodostui työntäyteiseksi ja käytettävissä oleviin resursseihin nähden ehken liiankin moneen erilliseen hankkeeseen ulottuvaksi.

Tärkeimpänä työkohteena on koko vuoden ajan ollut Kangasalan Pohtiolammelle rakennettava opastuskeskus. Se on vienyt säätiön asiamiehen työpanoksen lähes kokonaisuudessaan, sillä tämänkaltainen EU-hanke vaatii uskomattoman määrän turhauttavaa taustatyötä. Rakennus on kuitenkin nyt valmistunut, ja odottaa tätä kirjoitettaessa virallista käyttöönottotarkastusta. Ulkoalueiden töihin päästään käsiksi kevään kynnyksellä.

Tutkimustyön puolella käynnistettiin yhteistyössä Vattenfall Oy:n kanssa kolmivuotinen sääksien sateliittiseurantahanke. Ensimmäisten lähettimien saanti viivästyi aina elokuun alkupäiviin saakka, mikä johti ymmärrettävistä syistä vaikeuksiin emolintujen kiinniotossa. Suurella vaivalla saatiin kuitenkin kiinni kolme vanhaa koirasta, joista yksi valjastettiin lähettimellä. Työ jatkuu kesäkaudella 2002.

Säätiö on jatkanut yhteistyötä edellisten vuosien tapaan myös Suomen Kulttuuriperinnön Säätiön johtamassa Retulansaarihankkeessa ja metsähallituksen Evo-projektissa. Niin ikään kenttätöitä on jatkettu UPM-Kymmene Metsän kanssa pönttöverkoston seurantahankeessa. Uutena työkohteena käynnistettiin syksyllä lintu- ja maisematornin rakennustyö Hämeen virkitysalueyhdistyksen omistamalle maalle Hauhon Rukkoilaan.

2. Säätiön hallitus vuonna 2001

Juhani Lokki, puheenjohtaja, Helsinki; Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry
Erkki Korpimäki, varapuheenjohtaja, Naantali; Suomen Lintutieteellinen yhdistys ry
Arto Kalliola, jäsen, Lieto; BirdLife Suomi ry
Juhani Koivu, asiamies, Hämeenlinna; Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry
Aimo Korhonen, talouselämän asiantuntija, Hämeenlinna
Terho Poutanen, jäsen, Helsinki; Suomen Luonnonsuojeluliitto ry
Jukka Rahunen, talouselämän asiantuntija, Turku
Torsten Stjernberg, jäsen, Kauniainen; Luonnontieteellinen keskusmuseo
Veikko Tamminen, jäsen, Janakkala; Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry

Säätiön työvaliokunnassa ovat työskennelleet Juhani Lokki, Aimo Korhonen, Jukka Rahunen, Veikko Tamminen ja Juhani Koivu.

3. Vuoden aikana säätiön palveluksessa olleet palkatut työntekijät

Sääksikeskuksen oppaana ja huoltomiehenä työskenteli 15.4. – 30.9.2001
Jukka Olavi Syrjänen Tampereelta.

Sääksikeskuksen oppaana ja huoltomiehenä työskenteli 15.5. – 31.10.2001
Tanja Kristiina Jylhä.

Oppaiden palkkaus oli järjestetty **yhdistelmätuen** avulla.

4. Säätiön tärkeimmät hankkeet vuonna 2001

4.1 Sarsan alueen ja sääksikeskuksen opastuspaviljongin rakennustyö

Säätiö sai 10.4.2001 Pirkanmaan työvoima- ja elinkeinokeskukselta myönteisen päätöksen opastuspaviljongin rakennustyön rahoitustuesta Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahastosta. Kohteen rakennustyöt oli käynnistetty valmistelevien töiden osalta jo syksyllä 2000. Töitä jatkettiin pitkin talvea, mutta varsinaisiin rakennustöihin päästiin tietysti vasta, kun lopullinen päätös rahoitustuesta oli saatu.

Rakennustyö saatiin pääosiltaan valmiiksi jouluna 2001, mutta vuoden 2002 puolelle jäi vielä eräitä viimeistelytöitä ja kaikki rakennuksen käyttöönottoa edeltävät viranomaistarkastukset.

Rakennushanke toteutettiin yhteistyössä Taigabird Oy:n kanssa. Kehittämishankkeen talousarvio oli äärimmäisen tiukka. Hankkeen toteuttaminen tuli ylipäättään mahdolliseksi vain mittavan talkootyön turvin. Esimerkiksi sähkö- ja lvi-työt säätiö sai lahjoituksena alan ammattilaisilta. Talkootyön tunteja on tähän mennessä karttunut pitkälti yli 2000, ja talkootyöhön osallistuneiden henkilöiden autojen mittarilukemat kasvoivat yhteensä yli 25.000 ajokilometriä.

Materiaali-, vuokra- ym. tukilahjoituksia säätiö onnistui saamaan kaikkiaan hieman yli 100.000 markan arvosta. Lisäksi Taigabird Oy käytti omista varastoistaan sekalaisia rakennusmateriaaleja noin 80.000 markan arvosta.

Säätiö kiittää kaikkia tukijoitaan.

4.2 Sääksien sateliittiseurantahanke

Vattenfall Oy:n kanssa yhteistyössä toteutettava sääksien sateliittiseurantahanke käynnistyi FM Pertti Saurolan johtamana. Valitettavasti ensimmäiset lähettimet saatiin maahan vasta elokuun alussa. Myöhäinen ajankohta merkitsi suuria vaikeuksia emolintujen kiinniotossa, koska pesintä oli Lapissakin jo aivan loppuillaan. Ensimmäinen lähetin onnistuttiin kuitenkin kiinnittämään utsjokelaiselle sääksikoiraalla 6.8.2001.

Neuvottelu hankkeen tulevista suuntaviivoista käytiin Vattenfall Oy:n tiloissa 25.10.2001. Projektia päätettiin jatkaa aikaisemmin suunnitellulla tavalla. Avoimeksi kysymykseksi jäi kuitenkin suunnitelmissa ollut sääksien siirtoistustushanke Portugaliin ja sateliittilähettimien hyödyntäminen siirtoistutuksen ensivaiheessa.

4.3 Valkeakosken kaupungin sääksiapuraha

Syksyllä 2000 käynnistettiin Aimo Korhosen aloitteesta ja johdolla neuvottelut Valkeakosken kaupungin kanssa kaupungin oman sääksiapurahan perustamisesta tukemaan kaupungin nimikkolinnun suojelutyötä Valkeakosken alueella. Neuvottelut johtivat puheena olevan apurahan perustamiseen keväällä 2001.

Ensimmäinen apuraha myönnettiin 20.6.2001 Voipaalassa. Apurahan sai Pertti Nikkasan johdolla työskentelevä työryhmä, johon kuuluvat Jorma Ahola, Markku Alanko, Keijo Ruuskanen, Pertti Nikkanen ja Jussi Kallio. Kaupunkia tilaisuudessa edustivat kaupunginjohtaja Pertti Kataja, hallintojohtaja Juhani Rekola ja markkinointitiedottaja Pauli Kiuru. Säätiön edustajina toimivat puheenjohtaja Juhani Lokki ja asiamies Juhani Koivu.

Apuraha jaetaan kolmen vuoden välein.

4.4 Säätiön johtamat kenttätyöt eri suojeluhankkeissa

Pohtiolammen rakennushanke vei säätiön asiamiehen työpanoksen lähes kokonaisuudessaan, joten maakunnan tekopesäohjelman toteuttaminen jäi luvattoman vähäiseksi. Tekopesiä rakennettiin vain neljä (Janakkala 1, Luopioinen 2 ja Kuru 1). Lisäksi korjattiin muutama vanha tekopesä.

4.5 Hauhon Rukkoilan lintu- ja maisematornin rakennustyö

Hämeen virkistysalueyhdistys (yhdistyksen rungon muodostavat Hämeen liitto ja Kanta-Hämeen eri kunnat) tarjosi syksyllä säätiölle tornin rakennushanketta yhdistyksen uudelle virkistys- ja retkeilyalueelle Hauhon Roineelle, Rukkoilaan. Hanke tuli mahdolliseksi, kun UPM-Kymmene lupautui lahjoittamaan tornin rakennusmateriaalit.

Virkistysalueyhdistys ei kuitenkaan pysty maksamaan tornin pystytyksestä käypää korvausta ulkopuolisille urakoitsijoille, joten yhdistyksen ainoaksi mahdollisuudeksi jäi tornin pystytys talkootyöhön turvautuen. Muodolliseksi korvaukseksi säätiö saa rakennushankkeesta 19.000 markkaa käytettäväksi apurahoina Lapin sääksikannan kartoitustöissä kesäkausina 2002 – 2003.

5. Säätiön myöntämät apurahat

Sääksisäätiön hallitus myönsi 26.2.2001 pitämässään kokouksessa seuraavat apurahat sääksen tutkimus- ja suojelutyön tukemiseen.

Veikko Tarsa, Veikkola

Tekopesäverkoston täydennystyöt Lohjan seudulla 2.000 mk

Sami Lyytinen, Turku

Sodankylän ja Inarin alueiden sääksikannan kartoitustyö

3.500 mk

Matti Suopajarvi ja Kari Oittinen, Tornio

Lapin sääksioprojektin kenttätyöt

4.000 mk

Yhteensä

9.500 mk

Lisäksi jaettiin yhteistyössä Valkeakosken kaupungin kanssa Valkeakosken sääksiapuraha, joka oli suuruudeltaan 10.000 markkaa (vertaa kohta 4.3).

6. Kokoukset

Säätiön vuosikokous pidettiin 26.2.2001 Hämeenlinnassa. Hallituksen toinen kokous pidettiin puhelinkokouksena 31.5.2001.

Säätiön työvaliokunta piti yhden puhelinkokouksen 22.5.2001.

Sarsan/sääksikeskuksen opastuspaviljonkihankkeen ohjausryhmä kokoontui kahdesti. Ensimmäinen kokous pidettiin Pirkanmaan TE-keskuksen tiloissa 18.5.2001 ja toinen kokous Pohtiolammella 24.9.2001. Ohjausryhmän puheenjohtajana on toiminut Juhani Lokki ja sihteerinä Juhani Koivu.

7. Tiedotustoiminta, retket ja luennot

7.1 Tiedottaminen

Apurahoista tiedotettiin aikaisempien vuosien tapaan Terho Poutasen laatimalla lehdistötiedotteella. Pohtiolammen rakennushanketta on esitelty paikallislehdissä ja Valkeakosken apurahan julkistaminen sai runsaasti palstatilaa Valkeakosken Sanomissa, Akaan Seudussa ja Aamulehdessä.

TV2 teki muutaman minuutin pituisen jutun sääksikeskuksesta. Se tuli ulos luontomatkaailua käsittävässä ohjelmassa. Niin ikään koulutelevisio teki pienen ohjelman Pohtiolammelta. Tämä ohjelma nähtiin televisiossa kahteen otteeseen syyskaudella.

Radio-Hämeessä säätiön työhön liittyviä asioita esiteltiin parissa ohjelmassa kevätkaudella.

7.2 Retket ja erilaiset esittelytilaisuudet

Toivanjoen tornipäivässä 26.4.2001 edusti säätiötä Veikko Tamminen.

Tyrvöntö-Seuran yölaulajaretki järjestettiin 8.6.2001 yhteistyössä K-HLY:n kanssa. Retken johtajana toimi Juhani Lokki ja säätiöstä oli oppaana mukana myös Juhani Koivu. Retken osanottajat osoittavat joka vuosi kiinnostusta yölaulajien konsertin lisäksi myös sääksen suojelutyötä kohtaan: vanhassa sääksipitäjässä kun retkeillään.

Retulan Ylikartanon ympäristöhankkeessa täydennettiin yhteistyössä K-HLY:n kanssa mm. alueen pönttöverkostoa ja ruokintapaikkoja. Kahdessa kesäkaudella järjestetyssä neuvottelu- ja esittelytilaisuudessa säätiötä edusti Juhani Koivu.

Evo-projektin suunnittelukokouksissa (5) on säätiötä edustanut Tero Niskanen asiamiehen antamien ohjeiden mukaisesti.

7.3 Luennot Säätiön asiamies esitteli sääksen suojelutyötä Kurun metsäopistolla metsätalousinsinöörikurssilaisille 14.11.2001.

8. Yhteistoiminta

Vakiintuneen käytännön mukaisesti säätiö on harjoittanut varsin tärkeäksi osoittautunutta yhteistyötä eri hankkeissa K-HLY:n, HSLSY:n, E-HLSP:n, BirdLife Suomen, Hämeen ympäristökeskuksen, metsähallituksen, UPM-Kymmene Metsän ja Luonnontieteellisen keskusmuseon rengastustoimiston kanssa. Erityisen merkittävänä yhteistyökumppanina on vuonna 2001 ollut Vattenfall Oy, joka on rahoittanut sääksien sateliittiseurantahankkeen.

9. Säätiön saamat lahjoitukset

9.1 Sääksikeskukselle saatu ulkopuolinen tuki

Taimen Oy lahjoitti sääksien ruokinta-altaaseen noin 4000 kiloa kirjolohia.

Rehurasio Oy lahjoitti sääksialtaiden kalojen ravinnoksi 2300 kg kalarehua (Jukka Rahunen).

Rakennustyöhön saadut lahjoitukset:

Icopal Oy palakate, arvo	21.000 mk
Hämeen Huutokauppalaitos Oy, pöydät 24 kpl, arvo	43.200 mk
Teräskunto Oy, hallivuokra, arvo	3.000 mk
Hämeen Maa-aines Oy, soramurske	2.920 mk
Ylermi Lehto, puutavaraa	10.733 mk
Sekalaista materiaalia, muutamat yksityishenkilöt	10.067 mk
Materiaalin kuljetuspalvelut, yksityiset	noin 15.000 mk

9.2 Muut lahjoitukset

Professori Seppo Sulkava osoitti 70-vuotispäiväonnitteluina saamansa muistamiset säätiölle. Suojelutyöhön karttui näin varoja kaikkiaan 5.950 markkaa.

10. Merkkipäivät, edustukset ja huomionsoitukset

- Jouko Alhainen 50 v. 20.01.2001; onnittelukäynnillä Juhani Lokki ja Juhani Koivu (sääksitaulu)
- Veikko Tamminen 50 v. 20.09.2001; onnittelukäynnillä Juhani Koivu (sääksitaulu)
- Juhani Koivu ja Veikko Tamminen ovat toimineet säätiön yhdyshenkilöinä K-HLY:n hallituksessa; lisäksi Juhani Koivu on toiminut yhdyshenkilönä HSLSY:n hallituksessa

11. Säätiön omistamat asunto-osakehuoneistot

Hämeentie 4 B 24 (yksiö) on ollut vuokrattuna koko vuoden ajan.
Ruutikellarintie 1 A 7 (yksiö) on niin ikään ollut vuokrattuna koko vuoden ajan.

12. Suojelutyön valmistelut vuonna 2001

Säätiön johdolla valmisteltiin tekopesäverkoston laajennus- ja saneerauskohteita Kanta-Hämeen ja Pirkanmaan maakunnissa. Kysymyksessä on ns. ”tilaustyöt”, joita säätiölle on esittänyt muutamat yksityishenkilöt, UPM-Kymmene ja Vattenfall Oy. Osa näistä pesäpaikoista ennätettiin jo alustavasti tiedustella syyskaudella 2001. Varsinaiset rakennustyöt jouduttiin kuitenkin siirtämään vuonna 2002 toteutettaviksi.

13. Säätiölle jätetty opinnäytetyö

Sami Lyytinen jätti joulukuussa säätiölle opinnäytetyönsä ”Sääksen (*Pandion haliaetus*) kosioruokinta- ja parittelukäyttäytyminen: spermakilpailun merkitys”. Työ on hyväksytty pro gradu tutkielmana Turun yliopistossa 20.11.2001.

Tutkielman kenttätyöhön oli tekijälle myönnetty Sääksisäätiön apuraha vuonna 2000.

Säätiön puheenjohtaja

Juhani Lokki

Säätiön asiamies

Juhani Koivu